

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ОСВІТА У ХХІ СТОЛІТТІ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Випуск 4

*Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
“Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті:
Європейський вектор розвитку”,
м. Київ, МАУП, 23 травня 2012 р.*

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2013

Редакційна колегія:

Подоляка А. М., д-р юрид. наук — головний редактор

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора

Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф. — заступник головного редактора

Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”

Освіта у ХХІ столітті: шляхи розвитку / МАУП. — К.: ДП “Видав-
О-72 **ничий дім “Персонал”, 2010 —**

Вип. 4 : Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті: Європейський вектор розвитку”, м. Київ, МАУП, 23 трав. 2012 р. / редкол. : А. М. Подоляка (голов. ред.), М. Ф. Головатий (заст. голов. ред.), Н. М. Чернуха (заст. голов. ред.), А. А. Ігнатченко (відп. ред.). — 2013. — 162 с. : іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику подано статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ ст.: Європейський вектор розвитку”, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — розвитку освіти в Україні. Статті охоплюють широкий діапазон наукових досліджень українських учених.

Для науковців, освітян, державних службовців, політиків, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком української освіти.

ББК 74.04(4УКР)я43

ЗМІСТ

М. Ф. Головатий

*Цивілізаційні та національні
вектори освітнього простору
України у сучасну добу5*

О. В. Баєва

*Психофізіологічне обґрунтування
використання інтерактивних
технологій у навчальному процесі
вищих навчальних закладів 11*

К. В. Корсак

*Проблеми ноотехнологій
у сучасному освітньому просторі:
концептуальні засади 17*

Н. М. Чернуха

*Інтеграційна складова
трансформаційних процесів
у освіті 24*

Г. О. Кільова

*Проблеми якості української
освіти в контексті
Болонського процесу 29*

А. Г. Андрущук

*Якість освіти:
психолінгвістичний аспект 35*

Є. А. Антонович

С. В. Прищенко

*Стратегія розвитку
інтегрованої навчальної
дисципліни “Дизайн реклами”
в умовах модернізації освіти
в Україні 39*

І. С. Бахов

*Інтеграційні процеси у сучасному
полікультурному освітньому
просторі 46*

В. А. Гапоненко

*Активні методи навчання
як пріоритет сучасної
гуманітарної освіти 52*

Н. І. Головка

*Щодо активізації пізнавальної
діяльності студентів
у вищій школі 56*

І. В. Журжа

*Освітня діяльність ЮНЕСКО
в Україні 58*

С. П. Касьянова

*Змінний характер цінностей
системи освіти постіндустріального
суспільства 63*

Є. І. Качмарський

*Вивчення проблем місцевого
самоврядування в Україні як
складова загальної професійної
підготовки у вищій школі 67*

В. М. Колпаков

*Підготовка топ-менеджерів
(стратегів) як проблема управління
в Україні 70*

І. М. Найдьонов

*Ефективний навчальний діяль-
ності — ефективне управління 77*

Т. І. Науменко

*Розвиток дитини дошкільного віку
в сучасному інформаційному
просторі 86*

С. Ф. Радзімовська

*Європейська інтеграція
і сучасна освіта 90*

Н. М. Терещенко

*Навчання іноземних студентів:
національний та міжнародний
вимір 92*

І. О. Шестопалова

*Індивідуалізація навчання
як один із пріоритетів
європейського освітнього
простору 97*

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР

Освіта у XXI столітті: шляхи розвитку, вип. 4, 2013, 92–96

У XXI ст. вища освіта прагне до узгодження навчання і дослідження комунікаціями в міжнародному житті суспільства, у розвитку інформаційних технологій, стійкого підвищення вимог до кваліфікації персоналу.

В загальносвітовому масштабі з-поміж усіх складових розвитку сучасного суспільства система освіти, безумовно, є однією з найбільших і найпотужніших за можливостями впливу. Вона є необхідною умовою існування суспільства; виконує життєву, культурну, економічну, громадянську та етичну функції, задовольняє суспільство у потребі висококваліфікованих кадрів; тримається на знаннях і вміннях, розвитку норм і досвіду, перевіреного людством протягом його історії; надає суспільству міцності на його шляху до динамічних перетворень.

Водночас, ряд робіт із порівняльного освітознавства свідчать про те, що на сучасному етапі розвитку людства основну роль відіграє вже не стільки ліквідація неписьменності чи базова середня освіта, скільки забезпечення індивідууму можливості свідомого непе-

рервного навчання та професійного розвитку через мережу університетів та спеціалізованих вищих навчальних закладів.

Під час нинішніх світових інтеграційних процесів на окрему увагу заслуговують питання, пов'язані з навчанням іноземних студентів як в Україні, так і поза її межами.

В Україні є захищені дисертації з проблем навчання іноземних студентів. Зокрема: О. Тетяненко з питань визначення педагогічних умов спілкування з іноземними студентами в процесі навчання; Л. Рибаченко з питань оновлення сучасної системи підготовки іноземних студентів у вищих навчальних закладах України; В. Коломієць з питань на формування професійно-мовленнєвих умінь у іноземних студентів за допомогою комплексних ігор.

Навчанню іноземних студентів присвятили свої публікації Є. Астахова, О. Гергель, Є. Комкова, Н. Лавриненко, Д. Пинк, Ж. Сеген та ін.

Відтак нагальним є окреслення кола проблем, пов'язаних із практичною стороною навчання іноземних студентів у українських та закордонних ВНЗ.

Нині розширення контактів, всупереч політичним реаліям, є необхідною передумовою до збагачення культур, кращого розуміння народів. Тож мотиви і стимули залучення іноземних громадян до навчання, що реалізується через, так звану академічну мобільність вищої освіти, поділяються на:

- економічні — зацікавленість у фінансових прибутках, пов'язаних із платою іноземних студентів за навчання, можливість інтернаціональної підготовки випускників ВНЗ як фактор розвитку економіки власної країни;
- політичні — пов'язані з геополітичними інтересами кожної країни, питаннями безпеки, ідеологічного впливу тощо;
- культурні — пов'язані з розумінням місця і ролі національної мови і культури та взаємостосунки з іншомовними культурами;
- педагогічні — зумовлюються завданнями, змістом і функціями вищої освіти.

Якщо економічні і політичні мотиви академічної мобільності переважно належать і корегуються на державному рівні, то культурні й педагогічні знаходяться у площині безпосередньої діяльності вищого закладу освіти.

Важливим елементом освітнього процесу є навчання у вищих навчальних закладах України іноземних студентів, аспірантів, докторантів, які складають поки понад п'ять відсотків від загальної кількості студентів, але мають тенденцію кількісно зростати.

Беручи до уваги загальну тенденцію розширення навчання за кордоном, дослідники зазначають, що вищу освіту поза межами рідної країни отримує один із 50–60 студентів-іноземців, і ці темпи зростають.

Навчання іноземних студентів в Україні — важлива складова національної освіти. По-перше — це свідчення підвищення іміджу української вищої школи на міжнародному рівні. По-друге — це допоможе економіці держави. Фактично іноземні студенти, вкладаючи гроші в нашу економіку, створюють робочі місця для викладачів. Враховуючи якість навчання в Україні, слід визнати, що співвідношення набутих знань до витрачених коштів (коефіцієнт ефективності) робить українську вищу школу однією з найпривабливіших у Європі.

Звичайно, на Заході інша матеріальна база ВНЗ, інше інформаційне забезпечення і ступінь доступу до нього, інший менталітет загалом і у студентів зокрема. Але, на думку багатьох фахівців у галузі педагогіки, сучасна система освіти взагалі переживає перехідний період. Темпи розвитку суспільства вимагають від людини дуже багато. За стрімкою зміною суспільства змінюються і його складові, зокрема і система освіти, культура, інститут сім'ї. І в цьому постійному русі студентство формується й самоідентифікується. Інформаційні технології вплинули на систему освіти, особливо вищої.

Країни Центральної та Східної Європи відчують потребу у використанні навчання за кордоном для поширення демократизації своїх політичних інститутів, для зближення

з європейським співтовариством. Західні країни мають певні відпрацьовані правила, тому для реалізації взаємовигідних проектів необхідно виконати підготовчу роботу, наприклад, краще навчати молодь іноземним мовам, перебудувати нижчі рівні системи освіти для полегшення визнання їх дипломів у розвинутих країнах тощо.

Проте, перш ніж забезпечувати навчальний процес для іноземців, підвищуючи ефективність організаційно-управлінського апарату і модернізуючи інформаційно-комунікативну діяльність ВНЗ, слід подолати суттєві перепони, що зустрічаються на шляху іноземного абітурієнта до установи освіти. Найголовніші з них — це діяльність наших представництв у інших країнах, цінова політика, а також підготовчий рівень іноземців та робота українських підготовчих факультетів [3].

Зацікавити іноземного студента, розкрити переваги своєї освіти намагаються й інші країни, чия практика відома і визнана у світі. За числом тих, хто навчається за кордоном, Канада на одному з перших місць і поступається тільки США, Франції, Німеччині, Великобританії. Вона має значний потенціал і величезні можливості канадських освітніх центрів, які забезпечують абітурієнтів якісно новими навчальними продуктами і послугами [4].

Експорт канадських освітніх послуг, привернення іноземців на навчання до своєї країни, останнім часом став великим бізнесом. Проте, дуже важливою проблемою, від якої залежить і процес навчання, і рівень отриманої освіти іноземного студен-

та, і престиж закладу освіти, і імідж держави в цілому, — є загальноосвітня підготовка іноземних студентів, які прибувають на навчання.

Будь-який закордонний заклад виходить із позиції, що іноземець повинен задовольняти трьом вимогам: засвідчити знання мови; мати гранд чи кошти на оплату навчання; домогтися визнання свого документа про освіту від того закладу, де він бажає вчитися.

Сучасна британська освіта робить акцент на міжнародних партнерських стосунках у цій галузі. Змінюються програми британської освіти, завдяки якій навчальні заклади Великої Британії стають відкритішими для іноземців. Але вимоги до знання мови високі, — аж до швидкого і грамотного написання текстів [2; 6].

В Україні лише дуже невеликий відсоток іноземних студентів відповідає цим вимогам, а якщо говорити інакше, то переважна більшість іноземців практично не володіють мовою, а отже, і предметом навчання. Така тенденція є згубною для української вищої освіти, що нищить її авторитет та багаторічні здобутки.

На рівень підготовки іноземних студентів впливають і слабкі можливості підготовчих факультетів, які лише починають ставати на той рівень, якого вимагають від них вищі навчальні заклади і міністерства. Підготовчі факультети мають допомагати іноземним абітурієнтам, студентам та викладачам усунути ті розбіжності, які існують між різними системами освіти, налаштувати іноземців на ті вимоги, які висуватимуть до них у процесі надання своїх освітніх послуг вищі заклади освіти.

Проте, проблема криється не лише у підготовчих факультетах, але й у самих студентах.

Доступ до вищої освіти у більшості європейських країн залежить від програм середньої освіти. Європейські країни занепокоєні відсутністю бажання і знань у багатьох студентів, які приходять до університету отримувати вищу освіту. Занепокоєння викликає і відсутність у студентів навичок, необхідних для отримання бажаного рівня освіти, це — знання і розуміння рідної мови, вільне використання іноземних мов, обізнаність у роботі з комп'ютером, здатність до відбору та опрацювання інформації.

Ті ж абітурієнти, які мають атестати з відзнакою, обирають вищі навчальні заклади переважно за соціальним престижем, який вони надають своїм випускникам.

Деякі англосаксонські університети включили до своїх програм курси, що допомагають студентам долати існуючі прогалини в певних галузях знань.

Отже, проблема слабо підготовленого абітурієнта нині хвилює не лише українське освітнє співтовариство. Так, Світовий банк проголосив проблему підвищення якості вищої освіти пріоритетною. У його публікації "Work Program on Higher Education" звернено увагу на загрозу зниження рівня вищої освіти в багатьох країнах світу і на необхідність швидкого створення системи кваліфікаційного забезпечення [5]. Чимало програм із вищої освіти, які фінансує Світовий банк, спрямовані на підвищення якісних характеристик вищої освіти у країнах, що отримали його допомогу. Відомо, що Україна

входить до числа країн, які беруть участь у цьому проєкті.

У підсумку варто зазначити, що навчання іноземних студентів, його культурна та етична роль полягає у здійсненні культурної ідентичності, розповсюдженні традиційних і створенні нових культурних цінностей, у захисті й підтримці культурного розмаїття та міжнародного взаєморозуміння. Проте, все це зводиться нанівець до тих пір, поки іноземні студенти не будуть у достатній мірі знати українську чи російську мови. Та й загальний рівень підготовленості іноземних студентів, що навчаються в Україні, мав би бути кращим. Існування цих проблем ускладнюють роботу не лише викладачам, які витрачають удвічі чи то й втричі більше зусиль ніж під час роботи з вітчизняними студентами, але й шкодить як авторитету ВНЗ, де навчаються слабо підготовлені студенти, так і українській вищій освіті загалом. За таких умов значення вищої освіти як продуктивного засобу збереження, репродукування та створення інтелектуальної еліти визначає її нові ролі й завдання в сучасній Україні.

Література

1. Астахова Е. Познавательная активность студентов: поиск, организация // Alma mater. — 2003. — № 11. — С. 29–32.
2. Васильева Н. В. Новый облик Бриганского образования // Открытая школа. — 2006. — № 3. — С. 6–8.
3. Гергель О. Україна має стати привабливою для іноземних студентів і... експансивно пропагувати нашу осві-

- ту за кордоном // Освіта України. — 2000. — № 12–13. — С. 11.
4. *Комкова Е. Г.* Интернационализация канадского образования // Работа и учеба. — 2005. — № 44. — С. 14–15.
 5. *Лавериненко Н. Ю.* Методика складання і використання матеріалів з друкованою основою для творчого опанування знаннями іноземним слухачам // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. — К.: НМЦВО, 2007. — Вип. 28. — С. 111.
 6. *Пинк Д.* Английское образование для британцев и иностранцев // Обучение за рубежом. — 1998. — № 1. — С. 24–27.